

Право лікаря на відмову від лікування пацієнта

Олена Бабич,

медичний адвокат, партнер юридичної компанії «Бабич, Сисоєнко і Партнери»

Правовим аспектам роботи лікаря останнім часом приділяється все більше уваги. Ця тема з кожним роком стає все більш актуальною та гострою у зв'язку зі значним підвищенням рівня правосвідомості та вимогливості пацієнтів.

Якщо говорити про права учасників лікувального процесу – лікаря і пацієнта, то, звернувшись до чинного законодавства, ми знайдемо лише два права лікаря під час лікувального процесу: право на обмеження інформації пацієнту про стан здоров'я, коли повна інформація може спричинити шкоду здоров'ю пацієнта, та право лікаря відмовитися від пацієнта. Розглянемо деякі правові аспекти відмови лікаря від лікування пацієнта.

ПРАВО ВІДМОВИ ВІД ПАЦІЄНТА – БУКВА ЗАКОНУ

Єдиною нормою чинного українського законодавства, в якій закріплено право лікаря відмовитись від лікування пацієнта, є ст. 34 Основ законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII:

«Лікар має право відмовитися від подальшого ведення пацієнта, якщо останній не виконує медичних приписів або правил внутрішнього розпорядку закладу охорони здоров'я за умови, що це не загрожуватиме життю пацієнта і здоров'ю населення».

Це одне із небагатьох прав лікаря під час надання медичної допомоги пацієнту. Більше того, лікар не буде нести відповідальності за стан здоров'я хворого у разі відмови пацієнта від медичних приписів або порушення пацієнтом встановленого для нього режиму. Але задля того, щоб реалізувати це право та захистити себе від необгрунтованих скарг пацієнта, лікар, якщо він бажає відмовитись від подальшого лікування пацієнта і має на те законні підстави, повинен дотримуватися певної процедури та оформити належним чином відповідні документи.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВІДМОВИ ВІД ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТА

Як випливає із самої норми закону, необхідною умовою для відмови лікаря від подальшого лікування пацієнта є невиконання пацієнтом приписів лікаря або порушення правил внутрішнього розпорядку в лікувальному закладі. Це, до речі, одна із причин того, що до складання та затвердження таких правил слід підійти максимально виважено, адже це не єдиний випадок, коли належним чином оформлені правила можуть захистити репутацію і лікувального закладу в цілому. Проте слід звернути увагу на те, що відмова не повинна загрожувати здоров'ю і життю пацієнта. Проте в будь-якому випадку факт невиконання пацієнтом приписів лікаря або правил внутрішнього розпорядку обов'язково повинен бути належним чином зафіксований письмово.

ФІКСАЦІЯ НЕВИКОНАННЯ ПАЦІЄНТОМ МЕДИЧНИХ ПРИПИСІВ

Так, незадоволений проведеним лікуванням пацієнт, який вважає, що медична допомога була надана неналежним чином, або ж пацієнт, від лікування

якого відмовився лікар, починає шукати «слабкі місця», щоб притягти лікувальний заклад до відповідальності. Таким «слабким місцем» дуже часто виявляється саме відсутність документів, що підтверджують ті чи інші дії як з боку лікаря, так і з боку пацієнта. І у випадку можливої відмови від лікування пацієнта лікар повинен заздалегідь подбати про документальне оформлення.

Наприклад, факт нез'явлення пацієнта на запланований лікарем прийом або проведення маніпуляцій необхідно зафіксувати у вигляді запису до медичної книжки з підписом як мінімум ще двох свідків або скласти акт, в якому має бути зазначений факт нез'явлення пацієнта до лікувального закладу з детальним зазначенням обставин. Акт підписується лікуючим лікарем і також мінімум двома свідками. Задля збереження лікарської таємниці у якості свідків для таких випадків краще запросити медичний персонал лікувального закладу. Акт обов'язково повинен зберігатися у медичній карті пацієнта.

Крім того, призначаючи пацієнту дату прийому, не зайвим буде зробити запис у медичній карті і зажадати від пацієнта відповідний підпис. Це буде свідченням того, що до його відома доведено, коли наступного разу він повинен відвідати лікаря або прийти для проведення певних маніпуляцій.

Нааявність письмових документів, що підтверджують факт невиконання пацієнтом рекомендацій або порушення правил внутрішнього розпорядку, дає змогу на законних підставах лікарю скористатись своїм правом відмовитись від пацієнта та захистити себе у разі претензій з боку пацієнта, контролюючих або правохоронних органів.

ВІДМОВА ВІД «ПОТЕНЦІЙНОГО ПАЦІЄНТА»

Дуже часто трапляються такі випадки, коли ще під час першої зустрічі з потенційним пацієнтом лікар розуміє, що його лікування буде проблематичним через психоемоційні особливості останнього (так званий «проблемний пацієнт»). Як бути в такому випадку?

Лікування пацієнта є прямим обов'язком лікаря, і за відмову надати медичну допомогу навіть передбачено кримінальну відповідальність. Але чинне законодавство надає пацієнту право на вільний вибір лікаря, якщо останній може запропонувати свої послуги. Ключовим тут є саме можливість лікаря запропонувати свої послуги. Ця обставина дає змогу лікарю на стадії попередньої консультації (звісно, дуже коректно) пояснити причини, з яких медична допомога не може бути надана пацієнту належним чином і як він того бажає.

Тел.: +38 (044) 238 00 03

E-mail: helen.babich@gmail.com

XII міжнародна стоматологічна виставка «Дентал-україна» 2014

XII МІЖНАРОДНИЙ СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФОРУМ

29-31 жовтня
Львів
Палац мистецтв
(вул. Коперника, 17)

29 – 31 жовтня 2014 року у Львові відбудеться XII міжнародна стоматологічна виставка «Дентал®-Україна» та XII міжнародний стоматологічний форум.

В рамках цих заходів, відвідувачі зможуть ознайомитись із сучасними методиками лікування, новітніми технологіями, обладнанням та матеріалами стоматологічного ринку.

У виставці візьмуть участь представники відомих фірм-виробників та постачальників стоматологічного обладнання та матеріалів з Італії, Швейцарії, Німеччини, Польщі, Чехії, Словаччини, Росії та України.

В рамках XII Міжнародного стоматологічного форуму, відбуватимуться науково-практичні конференції, лекції, майстер-класи, практичні демонстрації нових технологій, матеріалів в стоматологічній галузі за участю провідних стоматологів та провідних фірм-виробників.

ТЕМАТИЧНІ ДНІ ФОРУМУ:

29.10 Міжнародна науково-практична конференція:

«Сучасні аспекти лікування карієсу та його ускладнення у дітей»

31.10 Міжнародна науково-практична конференція:

«Застосування лазерних технологій у стоматології»

З лекціями на конференціях виступатимуть провідні вчені і практикуючі стоматологи з Німеччини, Росії, Києва, Львова, Харкова, Одеси, Івано-Франківська та Ужгорода, які поділяться своїм досвідом роботи та методиками використання найновіших матеріалів та технологій на практиці з усіма, хто відвідає їхні лекції та семінари.

Форум проводиться за підтримки Асоціації стоматологів Львівщини, Асоціації імплантологів України, Асоціації лазерної стоматології України, Українська асоціація профілактичної та дитячої стоматології, Асоціації приватно практикуючих лікарів-стоматологів України, Головного управління охорони здоров'я Львівської обласної державної адміністрації, Львівського національного медичного університету ім. Д. Галицького, Центру стоматологічної імплантації та протезування «ММ» та фірми «ІнСпе».

Виставка "Дентал®-Україна" та супутні науково-практичні заходи покликані підвищити рівень професійних знань, розширити інструментарій стоматологів та, відповідно, сприяти розвитку якості стоматологічних послуг для населення Західного регіону та України в цілому.

Організатор виставки — ПрАТ «Гал-ЕКСПО»®. Офіційні партнери виставки — ТМ «Blend-a-med» та «Oral-B», офіційний партнер форуму ТМ «Colgate».

Детальна інформація та повно програма супутніх заходів виставки на сайті:
www.dental-ukraine.info